

Ústavní sociální péči v Česku čekají velké změny

Foto: <http://www.rozhlas.cz>

Dne 24. ledna vysílal Český rozhlas Speciál Martina Veselovského na téma transformace sociálních služeb.

Debaty se účastnili: ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek, Milan Šveřepa, vedoucí Národního centra pro podporu transformace sociálních služeb, Lenka Škarková, ředitelka Barevných domků Hajnice, a dlouholetá vrchní sestra Domova BUDA Lenka Hasnedlová.

Účastníci debaty odpovídali zejména na tyto otázky:

- Mohou lidé s postižením žít normálně v bytě nebo rodinném domě jako všichni ostatní?
- A jsou pak tyto nemovitosti pro ně vhodně vybaveny? Nebo je postiženým lépe v ústavní péči?

V ústavěch v ČR žije 14 tisíc lidí s postižením. V menším, komunitním bydlení, kde se o ně nadále po-

starají odborní pracovníci, se lépe začlení do společnosti.

„Každý z nás je nějaký. Samozřejmě platí to určitě podle diagnózy z medicínského hlediska, ale ze sociálního hlediska musíme upřednostnit individuální pohled,“ vysvětlil ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek. ([celý videozáznam zde](#))

Čtěte také rozhovor s Lenkou Hasnedlovou na str.5.

Úvodní slovo

Vážené dámy a pánové, nejtěžší zimu máme zdá se za sebou, ovšem předvídači počasí se stále ještě nenabažili a slibují další tuhé mrazy. Abyste je lépe snášeli, připravili jsme vám pro zahřátí další vývar z horkých transformačních novinek:

Jako předkrm doporučuji rozhovor s Lenkou Hasnedlovou, jímž se vracíme k nedávné diskuzi o transformaci, kterou vysílal Český rozhlas 1 Radiožurnál. Bývalá vrchní sestra z Domova Buda hovoří o přínosech transformace a o věcech, na něž je třeba pamatovat.

V náročném zimním období je třeba dodávat tělu energii: jako hlavní chod si dovoluji nabídnout výběr ze zpráv o grantové výzvě na podporu transformace, nebo přehled utěšeně se vyvíjejícího čerpání peněz, za něž vznikají nové služby pro lidi s postižením. Vaše promrzlé útroby zahřejí nejen vysokou informační hodnotou, ale také pozitivním sdělením, které obsahují.

Jako dezert nabízíme zkušenosti ÚSP Zbůch s tím, jak zajišťují bydlení v běžných bytech pro uživatele tamního domova pro osoby se zdravotním postižením. Recept, který je v souladu s trendy moderní kuchyně jednoduchý a efektivní.

Pro zapití našich jídel se skvěle hodí výběr z akcí, který přinášíme na poslední straně.

Pokud vás toto kompletní menu uspokojilo, určitě rádi přijmete pozvání k novému lístku, který chystáme pro jarní sezónu: prozatím vám z něho prozradím dubnovou konferenci věnovanou roli obcí v transformaci.

Přeji vám dobrou chuť

Milan Šveřepa, vedoucí NC

Uvnitř tohoto vydání:

Samostatné byty pro ÚSP Zbůch	2
Výzva k předkládání žádostí	3
Otevření nové výzvy IOP	4
Tři otázky pro Lenku Hasnedlovou	5
Servis NC	7

Přechod klientů do samostatných bytů je v ÚSP Zbůch přirozeným krokem

Radka Prokešová

Přechod uživatelů do samostatných bytů je přirozeným vyvrcholením jejich přípravy na život v běžné společnosti. Naše zařízení má v této oblasti dlouhodobé zkušenosti, od roku 1996 byl postupně zahajován provoz chráněných bydlení, od roku 1992 probíhá v zařízení odborná příprava uživatelů na dělnické profese, nejprve formou učebního oboru, nyní formou akredito-

vaného rekvalifikačního kurzu. Postupně byl také rozšiřován okruh pracovních příležitostí pro uživatele sociálních služeb, což je též významným přínosem pro zařazení uživatelů do společnosti.

Uživatelé odcházejí do vlastních bytů průběžně. Řada z našich bývalých uživatelů žije ve vlastních bytech v Plzni, kde se již dobře adaptovali, všichni mají stabilní zaměstnání a našli si v místě své nové přátele. Několik uživatelů odešlo do vlastních bytů v místě trvalého bydliště mimo Plzeňský kraj.

Doposud jsme uživatelům, kteří odešli do vlastních bytů z našeho zařízení, dále neposkytovali žádné sociální služby, ale naše dveře jim zůstaly otevřené. Vrací se k nám na přátelské návštěvy, ale také poradit se, dostanou-li se do situace, se kterou si neví rady. Počítáme s tím, že kdyby došlo k výraznému zhoršení jejich zdravotního stavu, jsme schopni je přijmout zpět do pobytové služby.

V současné době mají uživatelé

(především ze služby chráněné bydlení) podané žádosti o byty v obcích, které si sami zvolili podle místa pracoviště nebo místa, ke kterému mají nějakou vazbu. Pokud uživatel projeví zájem o samostatný byt a požádá o pomoc naše zařízení, pomůžeme mu vyřídit veškeré náležitosti. Neděláme ale tuto službu „za uživatele“, spíše je doprovázíme a radíme jim v úkonech, kdy si neví rady. Doba čekání na přidělení bytu je různá.

V současné době jednáme s obcemi v okolí o možnosti poskytnutí nájemních bytů do užívání. Abychom pomohli uživatelům rychleji přejít do samostatných bytů, od roku 2012 si pronajme naše zařízení dva byty v Plzni, kde může žít 8 uživatelů. Zde budou moci bydlet a připravovat se uživatelé, kteří na přidělení vlastního nájemního bytu teprve čekají. Plánujeme zavést službu podporované bydlení, abychom mohli uživatelům poskytovat potřebné sociální služby v jejich novém bydlišti.

Radka Prokešová
vedoucí sociálního oddělení

Jak se projekt transformace týká organizací přímo řízených MPSV ČR?

O které organizace se jedná?

Jde o pět zařízení pro lidi se zdravotním postižením, jejichž zřizovatelem je přímo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, spádová oblast pro příjem klientů je celorepubliková:

DÚSP v Tloskově, ÚSP v Hrabyni, ÚSP pro tělesně postiženou mládež Zbůch, ÚSP pro zrakově postižené v Brně-Chrlicích a ÚSP pro tělesně postiženou mládež v Brně-Králově Poli.

Ostatních 27 organizací zapojených v projektu je zřízeno jednotlivými kraji s krajskou působností.

Co je účelem účasti těchto organizací v projektu Podpora transformace sociálních služeb?

Organizace přímo řízené MPSV se projektu účastní proto, aby využily vzdělávací aktivity, supervizi a další pod-

poru, kterou projekt nabízí. Zároveň v nich jsou pilotně ověřovány některé metodické postupy, jako např. posouzení potřeb uživatelů.

Organizace dostaly od MPSV za úkol zpracovat novou koncepci poskytování sociálních služeb. K tomu jim také pomáhá metodická podpora zajišťovaná projektem.

Budou tato zařízení zrušena?

Účelem účasti těchto organizací v projektu nebylo a není jejich zrušení. Jak je uvedeno výše, zadání pro tyto organizace zní vytvořit novou koncepci a rozvojový plán poskytování sociálních služeb.

Ani v ostatních zařízeních zapojených do projektu se nejedná o zrušení služeb pro lidi s postižením: transformací se mění podmínky a způsob poskytování pomoci, neruší se tato pomoc jako taková.

Výzva k předkládání žádostí o finanční podporu

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, odbor implementace fondů Evropské unie vyhláší **Výzvu k předkládání žádostí o finanční podporu** v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Jedná se o Výzvu pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti podpory 3.1 - s názvem „**Podpora procesu transformace pobytových sociálních služeb**“. Výzva byla vyhlášena **23. 2. 2012**.

Celková částka stanovená pro tuto výzvu:

70 000 000,- Kč

Výzva je zaměřena na sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly služeb.

Dílčím cílem výzvy je podpora procesů ve fázi přípravy a realizace transformace pobytových služeb sociální péče vedoucí k životu uživatele v přirozeném prostředí.

Pro předkládání projektových žádostí byl sestaven předpokládaný harmonogram v kontextu s vyhlášením výsledků.

Předpokládaný harmonogram pro předkládání projektových žádostí:

Uzávěrky příjmu žádostí do:	Předpokládané termíny výběrových komisí
11. dubna 2012	27. července 2012
4. července 2012	27. září 2012
10. října 2012	12. prosince 2012
28. prosince 2012	6. března 2013

Celé znění výzvy naleznete na webových stránkách:

<http://www.esfcr.cz/modules/calls>

Do projektu transformace se připojilo nové zařízení v Jablonci nad Nisou

DOMOV pro lidi se zdravotním postižením, Lesní 27a, Jablonec nad Nisou
(zdroj: <http://www.uspjb.cz>)

Na základě jednání s Libereckým krajem byla do pilotního projektu transformace zapojena další příspěvková organizace kraje — [Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou](#). Ředitel zařízení ing. Jiří Bezouška nám poskytl tyto informace:

„Jedna ze služeb, poskytovaná naší organizací, je služba pobytová, poskytovaná ve dvou objektech. Jedním z těchto objektů je rekonstruovaná vila v zahradní čtvrti města Jablonce nad Nisou. Má kapacitu dvanáct klientů, kteří jsou ubytováni ve čtyřech jednolůžkových a čtyřech dvoulůžkových pokojích s odpovídajícím zázemím, na každém ze čtyř podlaží jsou kuchyňské kouty spojené s obývacím pokojem.

V této vile bydlí klienti, kteří jsou systematicky vedeni k samostatnosti a kteří jsou částečně schopni zvládat většinu úkonů běžného života s určitou mírou podpory, kterou jim poskytujeme.

Nejméně čtyři z těchto klientů jsou schopni přejít do jiné služby s asistencí, tedy do chráněného resp. podporovaného bydlení, které by jim mohl poskytovat jiný subjekt.

Naší organizaci by tak vznikl prostor pro obdobnou přípravu dalších klientů. V tom spatřuji směr, vedoucí ke zkvalitnění služby a zlepšení života klientů sociálních služeb.“

Otevření nové výzvy č.7 Integrovaného operačního programu

Ministerstvo práce a sociálních věcí **ukončilo ke dni 28. 2. 2011 výzvu č. 2 Integrovaného operačního programu, oblasti intervence 3.1.**

Výzva byla zaměřena na investiční podporu transformace pobytových zařízení sociálních služeb. V rámci výzvy č. 2, která byla otevřena 13. 7. 2009, bylo podáno celkem 7 projektů v celkové hodnotě 413 228 670,- Kč. Mezi kraje, které podaly projekty do výzvy č. 2, patří kraj Pardubický, Plzeňský, Moravskoslezský, Ústecký a Kraj Vysočina.

Foto: Kraj Vysočina – Transformace Ústavu sociální péče Jinošov. Lokalita Velká Bíteš – Domov pro osoby se zdravotním postižením - domácnost pro osoby s vysokou mírou podpory

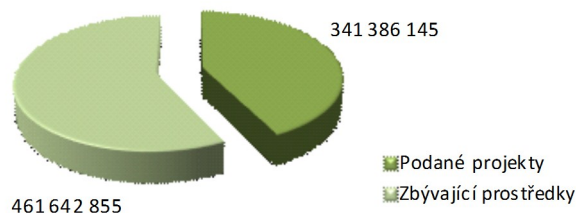
Podpora těchto aktivit ale nekončí – byla vyhlášena výzva nová.

Nová výzva č. 7 byla vyhlášena dne 7. 7. 2011. Částka, kterou je možné v této výzvě rozdělit, je 803 029 000,- Kč. Oproti původní výzvě došlo např. k přepracování hodnotících kritérií a zrušení hodnotící komise, díky čemuž budou projekty hodnotit již pouze externí hodnotitelé. Navíc byla zrušena dolní hranice podpory, dříve stanovená na 20 mil. Kč. V rámci nově vyhlášené výzvy je stále možné připravovat projekty na výstavbu, nákup či rekonstrukci zázemí pro pobytové služby, ambulantní a terénní služby, denní programy a management. Podpora humanizace služeb je také zachována, a to za stejných podmínek.

Doposud bylo v rámci této výzvy podáno celkem 12 projektů v celkové výši 341 386 145,- Kč. Mezi kraje, které

prozatím podaly projekty do výzvy č. 7, patří Kraj Vysočina, Moravskoslezský, Královohradecký, Olomoucký, Jihomoravský a Karlovarský kraj. Podané projekty jsou zaměřené nejvíce na výstavbu či rekonstrukci domů, ve kterých budou nejčastějšími poskytovanými službami domov pro osoby se zdravotním postižením a chráněné bydlení. V domovech budou také vznikat denní aktivity, buď v rámci domácností s vysokou mírou podpory, nebo jako samostatné ambulantní služby mimo vlastní domácnost. Tyto služby zajistí aktivizační a sociálně-terapeutickou činnost, dále pak rozvoj schopností a dovedností uživatelům, kteří budou denní centrum navštěvovat.

Výzva č. 7

Z grafu může být vidět pozitivní vývoj v předkládání projektů a v brzké době i pozitivní vývoj v čerpání finančních prostředků z Integrovaného operačního programu oblasti podpory 3.1, do které spadá i podpora transformace vybraných zařízení sociálních služeb.

Tento vývoj je velmi vítaný, neboť je z něj zřejmé, že změna v sociálních službách není již jen diskutována, ale je již připravena na realizaci.

Z pohledu žadatelů (zejména krajů) na druhou stranu může z grafu plynout nejistota v možnostech dalšího čerpání finančních prostředků pro jejich plánované projekty. Ministerstvo práce a sociálních věcí již připravuje opatření, která by tuto nejistotu zmírnila. Mezi ně patří např. snížení kurzové rezervy z 10 % na 5,8% z celkové alokace na tuto aktivitu.

O dalších opatřeních a vývoji v čerpání budete průběžně v následujících zpravodajích informováni.

(autor: MPSV ČR)

TŘI OTÁZKY PRO... *Lenku Hasnedlovou*

24. ledna vysílal Český rozhlas 1 – Radiožurnál diskusi o transformaci sociálních služeb pro lidi s postižením. Jednou z diskutujících byla konzultantka a lektorka v oblasti sociálních služeb Lenka Hasnedlová, dřívější vrchní sestra v Domově Buda ve Středočeském kraji. V rozhovoru pro Zpravodaj NC hovoří o svých názorech na transformaci a o obavách, které přináší.

Jaký je váš názor na transformaci sociálních služeb?

Na potřebě transformace sociálních služeb se myslím shodneme všichni, kterých se problematika sociálních služeb týká. Bohužel se neustále potýkáme s resty z minulosti v podobě velkých zařízení, která nezaručují klientům dostatek soukromí. Nebo s potížemi při navracení způsobilosti k právním úkonům. Je to složitý proces s ne vždy vítězným koncem pro klienta. Není to však vinou liknavosti pracovníků domovů.

Jaká je vaše zkušenost s transformací?

Mám zkušenost s klienty, kteří žili v zařízení bezmála čtyřicet let a měli se v transformaci během pěti let přesunout do nového typu poskytovaných sociálních služeb. Z padesáti klientů jich pět mělo plnou způsobilost k právním úkonům, ostatní byli zcela způsobilosti zbaveni. Trpěli těžkými psychiatrickými chorobami. Z těchto

důvodů se vedení organizace ve spolupráci se zřizovatelem, kterým je Středočeský kraj, rozhodlo změnit druh poskytované služby a vystoupit z pilotního projektu transformace.

Pro tuto skupinu klientů je ústav mnohdy jediný domov, který během svého života poznali a personál domova je pro ně jediná „rodina“, kterou mají. Kladu si proto otázku, zda jim máme právo brát pocit domova? Je důležité, aby klienti, kterým nový způsob života nevyhovuje, měli jistotu, že se mohou vrátit do svého „domova“, který znají, že je tu pro ně náhradní řešení, pokud v nových podmínkách nebudou moci fungovat.

Potřeba jistoty a obava z neznámého a z velké změny je u klientů pochopitelná a je nutné s ní dobře pracovat. Jaké další oblasti vidíte jako klíčové pro úspěšný proces transformace?

V procesu transformace máme před sebou ještě dlouhou cestu. Není to proces, který by se dal zvládnout v horizontu pěti nebo šesti let. Překotné nebo nepřipravené změny mohou poškodit klienty, pracovníky, ale i transformační proces jako takový. Což by byla obrovská chyba.

Další předpoklad pro transformaci vidím v úpravě stále roztržité a nedostatečně propracované legislativy, kdy je třeba dořešit situace v oblasti způsobilosti k právním úkonům a opatrovnictví.

Sociální péče je nedostatečně finančně zajištěna, potíže ve financování probíhající transformaci ohrožují. Faktem je, že náklady na provoz při přechodu na nový typ služeb vzrůstají zhruba o pětinu. Je třeba zvýšit dostupnost terénních a ambulantních služeb pro lidi se zdravotním postižením.

Klíčovými kroky pro úspěšnou transformaci sociálních služeb jsou také změny společenské atmosféry, která je leckdy stigmatizační a diskriminační vůči seniorům a lidem se zdravotním postižením. Důležité je také vyřešit provázanost zdravotních a sociálních služeb. Nebo otázku zaměstnanosti.

Představujeme

Lucie Pešková
koordinátorka regionálních aktivit
Národního centra
telefon 739 548 482
lucie.peskova@trass.cz

V pomáhajících profesích se pohybuji celý svůj profesní život. Nejdříve jako dětská setra u lůžka, pak více než 11 let na sociálním odboru a následně v neziskovém sektoru. V průběhu let jsem se setkala s různými osudy lidí, některé byly úsměvné, některé velmi smutné.

Ze zkušeností se stávajícími ústavními zařízeními mi bylo jasné, že je třeba takto poskytované služby změnit. Je úžasné být součástí této velké změny, která pomůže lidem s postižením žít v běžném prostředí. Jsem ráda, že svým malým dílem mohu k této změně přispět.

Původně jsem nastupovala do Národního centra na pozici regionální pracovníce pro Středočeský kraj. V současnosti koordinuji aktivity spojené s transformací v rámci všech krajů České republiky. Jsem ráda, že na této pozici mohu zúročit své zkušenosti jak ze sociální oblasti, tak i ze státní správy.

Velmi si vážím spolupráce s pracovníky krajských úřadů, se kterými řešíme úkoly spojené s transformací.

V nejbližší době se připravují analýzy na krajské úrovni, jejich cílem je zhodnocení aktuální situace v oblasti poskytování ústavní péče pro osoby se zdravotním postižením. Analýzy budou sloužit jako jeden z podkladů pro budoucí koncepční rozhodnutí v oblasti transformace.

Spolupráce na krajské úrovni je pro proces transformace velmi důležitá. Jsou to především kraje, které musí primárně podpořit transformující se zařízení na svém území, a to nejen finančně, ale také metodicky či morálně.

AKTUÁLNĚ

VÝZVA DOBROVOLNÝM PŘÍSPĚVATELŮM

k poskytnutí autorských příspěvků do mediální kampaně na téma „Podpora transformace sociálních služeb“

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky vyhláší výzvu pro dobrovolné publicisty na tvorbu článků popisujících pozitivní přínosy přechodu od velkokapacitní ústavní služby pro osoby s postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s agenturou Remmark, a.s., připravuje mediální kampaň, jejímž cílem je přiblížení procesu transformace a deinstytucionalizace odborníkům i veřejnosti.

Máte-li zájem transformaci podpořit, napište pro tuto kampaň článek, ve kterém popíšete svoje pozitivní zkušenosti s životem lidí s postižením.

Uvítáme, když autory těchto článků budou jak samotní lidé s postižením či jejich rodinní příslušníci, tak i pracovníci služeb, které procházejí transformací, spoluobčané, profesionální i dobrovolní pracovníci v oblasti práce s lidmi s postižením, zástupci místní samosprávy, pracov-

níci sociálních odborů na krajských úřadech a kdokoli další, kdo má zkušenosti v dané oblasti.

Články, které projdou redakčním výběrem, budou použity v regionální i celostátní mediální kampani s výjimkou Prahy. Budou zveřejněny v denících či odborných časopisech pro pracovníky v sociální oblasti či osoby se zdravotním postižením, lékaře a zdravotní sestry, veřejnou správu nebo soudce či budou zveřejněny na stránkách Národního centra podpory transformace sociálních služeb – www.trass.cz.

V případě Vašeho zájmu naleznete další informace zde:

[Výzva pro odbornou veřejnost \(PDF\)](#)

[Výzva pro širokou veřejnost \(\(PDF\)](#)

Vaše autorské příspěvky prosím zašlete v elektronické podobě na adresu:

transformace@remmark.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

a

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

ve spolupráci se Svazem měst a obcí ČR

pro Vás připravují **konferenci**

Role obcí v transformaci sociálních služeb

která se bude konat v Praze, ve dnech 25. a 26. dubna 2012

Výběr z tematických okruhů konference:

- ◇ *Role obcí vůči sociálním službám*
- ◇ *Obec jako opatrovník*
- ◇ *Uzavírání smluv o poskytování sociální služby prostřednictvím obce*
- ◇ *Komunitní plánování: vztah k transformaci, krajským plánům a národní strategii*
- ◇ *Podpora pečujících osob*
- ◇ *Dostupnost bytů pro znevýhodněné lidi, využívání běžného bytového fondu*
- ◇ *Sociální práce obcí, zprostředkování pomoci*

Aktuální informace o konferenci sledujte na webových stránkách www.trass.cz

SERVIS NC...

Setkání se zástupci krajů

Termín: **29.2. 2012**
Místo: **PRAHA**

Seminář

S Georgette Mulheir (Lumos)

Termín: **1.3. 2012**
Místo: **PRAHA**

Seminář

se zástupci zařízení

Termín: **7. — 9.3. 2012**
Místo: **PRAHA**

Regionální kulatý stůl

Vytváříme nový domov: Domov Jeřabina

Termín: **7.3. 2012**
Místo: **PELHŘIMOV**

Regionální kulatý stůl

Život v přirozeném prostředí

Termín: **21.3. 2012**
Místo: **PARDUBICE**

Regionální kulatý stůl

Zaměstnávání lidí s postižením

Termín: **21.3. 2012**
Místo: **JESTŘEBÍ u Č. Lípy**

Workshop - Proces transformace v zařízeních pro dětské uživatele

Termín: **29. — 30.3. 2012**
Místo: **BRNO**

Konference

Role obcí v transformaci sociálních služeb

Termín: **25. — 26.4. 2012**
Místo: **PRAHA**

Podrobnosti k akcím Vám poskytne
Ivana Pazdziorová
(ivana.pazdziorova@trass.cz)

Průběžně aktualizovaný **kalendář akcí**
k transformaci sociálních služeb
naleznete [zde](#).

Navštivte naše webové stránky

www.trass.cz

Jsme také na facebooku:
www.facebook.com/trass.cz

Zpravodaj Národního centra podpory transformace sociálních služeb, Římská 12, 120 00 Praha 2
V elektronické podobě vydává 3P Consulting, s. r. o. jako dodavatel zakázky Národní centrum podpory transformace sociálních služeb.
Chcete-li přihlásit či odhlásit e-mailový odběr tohoto zpravodaje, pište prosím na e-mail pavel.akrman@trass.cz.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz